

Utbildningsinspektion i rektorsområde 8 T4 Förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområde 8, T4	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	5
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt T4-skolan, Mala och Vankiva skolor under perioden den 9–18 maj 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och rektorsområdet 8, T4, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I rektorsområdets skolor intervjuades skollledning, lärare, fritidspedagoger, elevvårdspersonal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Även andra

iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolorna utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av rektorsområde 8, T4

Rektorsområde 8, T4	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	192
Förskoleklass	38
Grundskola	632

Rektorsområde 8, T4, omfattar tre grundskolor. T4-skolan med 551 elever ligger inne i Hässleholms stad medan de två mindre skolorna Mala och Vankiva ligger i två mindre samhällen ca 5–10 kilometer norr om staden. Mala skola har 58 barn och omfattar årskurserna F–3 medan Vankiva skola omfattar årskurserna 4–6 och har 61 elever. Eleverna från Mala skola går vidare till Vankiva och fortsätter därefter till T4-skolan från och med årskurs 7. Till T4-skolan kommer i årskurs 7 även elever från Kyrkskolan, som tillhör ett annat rektorsområde.

T4-skolan färdigställdes under 2003 vilket innebar att spridda verksamheter kunde samlas på samma område. Förskoleklass och årskurs 1–3 är placerade i två byggnader, årskurs 4–6 i en äldre byggnad med tre klassrum. Huvudbyggnaden där 7–9, Montessori 1–9 (ca 200 elever) och administrationen håller till är den nyaste byggnaden. Lokaler för praktisk-estetisk verksamhet liksom skolrestaurangen finns i separat byggnad. Idrottshall saknas på skoltomten och istället används idrottslokaler på närliggande området för det nedlagda regementet T4. Ny idrottshall är dock planerad att uppföras på skoltomten med start hösten 2006. De två skolorna Mala och Vankiva är byggda just efter sekelskiftet. Malaeleverna åker skolskjuts till Vankiva för slöjdundervisning och Vankivaeleverna åker till T4-skolan för bland annat språkvalsundervisningen.

I rektorsområdet finns tre förskolor. Skolbarnsomsorgen är lokaliserad till T4-skolan och Mala skola. Till området hör också två särskilda undervisningsgrupper, benämnda skoldaghem, i orterna Norra Sandby och Nävlinge med hela kommunen som sitt upptagningsområde. Särskolan i Hässleholms kommun tillhör också det här rektorsområdet. Denna rapport beskriver verksamheten i grundskolan. Förskolan, skolbarnsomsorgen, särskolan och skoldaghemmen granskas på en kommunövergripande nivå och bedömningen av dessa verksamheter återfinns i kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolorna i rektorsområde 8 och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektionsteamet gör bedömningen att verksamheten i rektorsområde 8, T4, håller god kvalitet.

Det finns goda förutsättningar för den pedagogiska verksamheten i form av personal, läromedel, tillgång till datorer och skolbibliotek.

I skolorna finns generellt ett bra klimat för lärande. Undervisningen präglas av arbetsro och ett positivt samspel mellan läraren och den enskilde eleven. Det pågår ett mycket engagerat arbete kring normer och värden och det förebyggande arbetet för att motverka mobbning är väl utvecklat.

Skolorna organiserar såväl undervisning som särskilda stödinsatser med ett individanpassat synsätt. Skolledningen är förtrogen med det dagliga arbetet och prioriterar arbetet med elever som är i behov av stöd.

Elevernas kunskapsresultat i form av betyg är i nivå med eller strax över riksnittet. Andelen elever i årskurs 9 som uppnår målen i alla ämnen har under perioden 2002–2005 ökat från 71 till 79 procent.

Inspektörerna gör bedömningen att det i rektorsområdet finns ett behov att förstärka kunskapen kring de nationella målen samt levandegöra dessa mål i en arbetsplan, som kan fungera som ett aktivt styrinstrument. Det pedagogiska ledarskapet bör ha som mål att utifrån detta behov skapa en gemensam pedagogisk plattform för att åstadkomma en utbildning som i högre grad utgår från strävansmålen och ser till elevens långsiktiga lärande.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Elevernas inflytande och möjlighet att påverka undervisningens innehåll bör utvecklas. Som ett led i detta förbättringsarbete bör skolorna förbättra elevers kunskap om skolans mål för att underlätta för dem att kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar för skolarbetet.
- Kunskapsuppföljningarna i andra ämnen än engelska, matematik och svenska bör förbättras, företrädesvis i de lägre åldrarna.
- Kunskaperna om bedömning och betygssättning bör öka så att det kan klargöras för elever och personal på vilka grunder betyg skall sättas. I detta arbete bör även ingå analys över betygsskillnader mellan flickor och pojkar och åtgärder bör vidtas för att undanröja skillnaderna och öka måluppfyllelsen för pojkarna.
- Rektorsområdet bör kartlägga behovet av studiehandledning på modersmålet och tillgodose eventuellt konstaterat behov.
- Skolledningen bör tillse att svenska som andraspråk betraktas som ett eget ämne med en egen kursplan.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Undervisning i teknik och hem- och konsumentkunskap förekommer inte i den utsträckning att eleverna har möjlighet att nå målen i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, förordningen om kursplaner för grundskolan och bilaga 3 till skollagen).
- Betyg i årskurs 8 sätts inte i alla ämnen och i ämnesblock som inte har avslutats (7 kap. 4, 7 och 12 §§ grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolområdets elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94.

Resultatet av områdets arbete för att skapa en god lärandemiljö bedöms av inspektörsteamet i många avseenden vara framgångsrikt. Rektorsområdets skolor präglades vid besöken av en lugn och trygg miljö och inspektörerna fick samstämmiga uppgifter om att stämningen är god på skolorna. Även de föräldraenkäter som genomfördes av kommunen 2005 bekräftar detta. Mobbning och andra kränkningar är inte vanliga men kan förekomma exempelvis i form av hårt språkbruk. Enligt lärarna visar dock eleverna stor acceptans för varandras olikheter. Detta är tydligt inte minst i elevernas kontakt med den lokalintegrerade särskolan.

Inspektörerna bedömer att eleverna på skolorna utifrån sin mognadsnivå är medvetna om hur den demokratiska processen fungerar och har förmåga att vara delaktiga i denna. Elever som inspektörerna intervjuat visade förmåga att argumentera och uttryckte en vilja att påverka och förändra. De visade på gott självförtroende och har skaffat tillit till sin förmåga.

Inspektörerna bedömer att flertalet av eleverna i rektorsområdet är engagerade i skolarbetet, är motiverade och har lust att lära. Inspektörerna såg exempel på att eleverna fann sig väl tillrätta i olika arbetssätt och visade förmåga att arbeta både självständigt och tillsammans med andra.

Vid intervjuer framkom att elevers kunskaper om skolans mål varierar kraftigt. De yngre eleverna har, enligt inspektörerna, endast sporadiska kunskaper om de nationella kunskapsmålen och de äldre elevernas kunskaper begränsas till betygskriterierna. I Montessorispåret, på Mala och på Vankiva skola är kunskapsmålen tydligare i verksamheten. Här visar eleverna en högre medvetenhet om målen, är mera delaktiga i undervisningsprocessen och tar ett större ansvar för sitt eget lärande (se även avsnitt 2).

I årskurs 5 på Vankiva skola uppvisar eleverna på de nationella ämnesproven relativt låga resultat (se tabell). I ämnet matematik är det 35 procent av eleverna som inte uppnår målen. På T4-skolan är motsvarande resultat avsevärt bättre och flertalet av eleverna når goda resultat. Men även på denna skola bör resultaten i matematik analyseras, eftersom dessa visar på en vikande trend i årskurs 9. Systematisk kunskapsuppföljning i andra ämnen än svenska, matematik och engelska saknas i de lägre årskurserna, varför det är svårt att få en uppfattning om elevernas resultat i dessa ämnen.

Betygsresultaten för avgångseleverna i årskurs 9 år 2005 visar att 88,2 procent är behöriga till nationellt program på gymnasieskolan. Andelen elever som uppnått målen i alla ämnen har sedan 2002 ökat från 71 till 79 procent år 2005. Meritvärdet för T4-skolans avgångselever är 203,2 vilket är högre än snittet i kommunen (200,4) men något lägre än riksgenomsnittet (206,3).

Vid granskning av betygen för årskurs 9 kan konstateras att skillnaden i resultat är anmärkningsvärt stor mellan flickor och pojkar i de samhällsorienterande och i de naturorienterande ämnena. Bland flickor är andelen som inte når godkänt

betyg i dessa ämnen avsevärt lägre och andelen MVG är betydligt högre än för pojkar. Det omvända förhållandet förekommer endast i ämnet idrott och hälsa.

Tabell 1. Resultat nationella ämnesproven 2005. Andel elever i procent med godkända resultat.

Vankiva skola	Årskurs 5
Svenska	75 %
Engelska	80 %
Matematik	65 %

Tabell 2. Resultat nationella ämnesproven 2005. Andel elever i procent med godkända resultat.

T4-skolan	Årskurs 5	Årskurs 9
Svenska	95 %	95 %
Engelska	87 %	97 %
Matematik	90 %	79 %

I Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser (Salsa) finns beräkningar för varje skola av hur stor andel elever som kan förväntas nå målen i slutbetyget och av vilket meritvärde eleverna kan förväntas nå i genomsnitt. Det modellberäknade värdet tar hänsyn till bakgrundsfaktorer som är av betydelse för elevers studieresultat. T4-skolans värden för elever som uppnått målen visar sedan 2002 på en svag förbättring och det modellberäknade värdet ligger något över förväntat värde. Däremot är det modellberäknade meritvärdet något lägre än förväntat. Trenden visar att skolan har fler elever som uppnår målen samtidigt som meritvärdet sjunker.

Sammanfattning

Skolorna i rektorsområde 8, T4, präglas av lugn och trygg miljö med ett gott samarbetsklimat och eleverna tar generellt ansvar för den gemensamma miljön. Inspektörerna bedömer att eleverna utifrån sin mognadsnivå har förmåga att vara delaktiga i den demokratiska processen. Kunskapsresultaten är generellt sett i nivå med rikssnittet men uppmärksamhet bör ägnas åt ämnet matematik. Skolorna bör även söka finna orsaker till de stora betygsskillnaderna mellan pojkar och flickor.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Skolans värdegrundsuppdrag syftar till att förmedla och hos eleverna förankra de grundläggande värden som samhället vilar på. Detta arbete har prioriterats i

rektorsområde 8, T4, där skolorna aktivt har arbetat med värdegrundsfrågor exempelvis genom att anordna temadagar om mobbning, inrätta antimobbningsgrupper med ansvar för utredningar, fortbilda personal (bland annat Lions Quest), ha kompassamtal i klasserna. För identifiering av kränkningar involveras eleverna såsom kamratstödjare. I samtliga intervjuer uttrycks att vuxna tar tag i händelser direkt och ingriper när kränkningar kommer till skolornas kännedom. Inspektörerna bedömer att kombinationen mellan ett medvetet förebyggande arbete och närvarande vuxna har åstadkommit ett gott resultat.

Föräldrar som inspektörerna intervjuade kände till rektorsområdets handlingsplan mot mobbning och kränkande behandling. Denna plan beskriver förebyggande insatser, hur personal skall agera då mobbning eller kränkningar misstänks samt hur antimobbningsgruppen skall agera vid utredningar. Föräldrar på T4-skolan anger i intervjuer med inspektörerna att man inte får information förrän efter ett tag om att deras barn varit inblandade i kränkningar. Inspektörerna vill därför påpeka nödvändigheten av att skolan så snart det är möjligt kontaktar inblandade föräldrar så att skolan i enlighet med läroplanen fullgör uppdraget att fortlopande informera föräldrarna om elevens skolsituation.

Skolverket vill även uppmärksamma skolorna i området på lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever som trädde i kraft den 1 april 2006. Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och

förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. En kommun är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Inspektörerna förutsätter att skolorna vid utarbetandet av denna plan beaktar alla former av kränkande behandling, även då vuxna kränker barn.

Grundskoleförordningen anger att eleverna i varje klass eller undervisningsgrupp skall ges tillfälle att, tillsammans med läraren, behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna. I förskoleklassen har barnen inflytande på sin nivå om vad som skall göras i verksamheten och hur det skall göras. I skolorna ges eleverna denna möjlighet genom formaliserade klassråd och elevråd eller som i Montessorispåret genom täta dialoger mellan elever och vuxna. Det förekommer även undervisningsfrågor på klassråden men oftast handlar frågorna om önskemål och förbättringar i den fysiska miljön. Intervjuerna visar att eleverna är engagerade och medvetna om sin möjlighet att kunna påverka. Exempelvis är eleverna på T4-skolan delaktiga i planeringen av den nya idrottshallen. Inspektörerna bedömer att det i de tidigare skolåren arbetas aktivt med och läggs en god grund för ökat elevansvar.

När det gäller elevernas inflytande över utbildningens utformning anger läroplanen att skolan skall klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har och att detta är en förutsättning för deras rätt till inflytande och påverkan. Som framgått av avsnitt 1 ger intervjuerna i stort sett en genomgående bild av att de nationella målen i olika ämnen inte är kända av eleverna och därmed inte aktiva medel för inflytandeprocessen. I de lägre årskurserna arbetar man med planeringsböcker och eleverna får ta ansvar för beting. Personliga mål och del-

mål förekommer, men de gäller oftast ett antal av läraren fastställda uppgifter eller antal sidor i boken. Mala skola är ett undantag där lärarna tillsammans med eleverna arbetat med läroplanstexter och konkretiserat målen för att eleverna skall förstå dem och vara delaktiga i att formulera undervisningsmål. I Montessorispåret finns i jämförelse med övriga F–9-verksamheter en tydligare progression i arbetet med elevernas inflytande och ansvarstagande. Inspektörerna bedömer att rektorn bör tillse att såväl läroplansmål som kursplanemål blir mera kända av eleverna för att öka deras möjlighet till inflytande över undervisningen. Den tydliga progression för inflytande som finns inom Montessorispåret borde kunna utvecklas till att omfatta hela rektorsområdet.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Vid alla skolorna är lärarna organiserade i arbetslag. Viss samverkan finns inom och mellan skolornas arbetslag såsom rutiner för överlämnande mellan förskoleklass och årskurs 1, mellan årskurs 3 och 4 och mellan årskurs 6 och 7. I övrigt är det inspektörernas uppfattning att arbetslagen lever sina egna liv och att det är i begränsad omfattning som området utnyttjar möjligheterna att öka kvaliteten både vad gäller kunskapsuppföljning och erfarenhetsutbyte genom samverkan. Montessorispåret skiljer sig dock från övriga delar genom att utföra sitt uppdrag enligt en tydligare gemensam linje. Arbetet med den individuella utvecklingsplanen (IUP) kan enligt skolledningen bidra till en högre grad av samverkan för att i enlighet med skolans uppdrag se till elevens långsiktiga lärande och för att på ett bättre sätt ta tillvara rektorsområdets starka sidor.

Vid observationer i klassrummen såg inspektörsteamet exempel på lektioner med varierat arbetssätt och god individanpassning. Inspektörsteamet upplevde en lugn och harmonisk arbetsmiljö med motiverade och aktiva elever. I Montessorispåret är arbetssättet i hög grad inriktat på att öka elevens eget ansvarstagande och självständiga arbete. Inspektörerna anser detta arbete fungerar utmärkt för dess syfte men vill påpeka vikten av att variera arbetsformerna så att eleverna även ges möjlighet att arbeta med arbetssätt med kollektiva inslag.

I arbetet att nå de nationella målen finns inom rektorsområdets verksamheter en rad av goda ansatser avseende arbetets organisering och arbetssätt. Förutom det som redan nämnts vill inspektörerna peka på samverkan mellan förskoleklass och årskurs 1 på Mala skola och T4-skolan, det flexibla utnyttjandet av lärarkompetensen i årskurs 4–6 på T4-skolan samt arbetslagsorganisationen i årskurs 7–9 på T4-skolan. Kursplanerna är emellertid inte tillräckligt levande i arbetet vilket får till följd att arbetet i för liten utsträckning tar hänsyn till mål att sträva mot i läroplan och kursplaner. Detta får i sin tur konsekvensen att undervisningen inte i tillräcklig grad problematiserar och tränar eleverna att kritiskt granska fakta och förhållanden, formulera och pröva antaganden samt lösa problem. Inspektörerna gör därför bedömningen att det finns ett behov att ytterligare levandegöra de nationella målen, läroplan och kursplaner, inom hela rektorsområdet.

En lokal arbetsplan skall enligt förarbetena till läroplanen ha en bärande funktion i skolan och vara ett aktivt styrintstrument för verksamheten. I den lokala arbetsplanen skall personal och representanter för elever och föräldrar omvandla de nationellt fastställda målen till verksamhetsmål för skolan. Ansvar för upprättandet och utvärderingen av arbetsplanen har rektorn.

I rektorsområdet har upprättats arbetsplaner för arbetsenheterna. Planerna, som har mycket gemensamt material, har en ändamålsenlig uppbyggnad med mål, insatser (åtgärder) och resurser och har sin tyngdpunkt riktad mot värdegrunds-uppdraget. Inspektörerna har också tagit del av dokument som innehåller betygs-kriterier och som i detalj beskriver hur skolorna skall arbeta med de olika ämnena. Dessa delar benämns också lokala arbetsplaner och är i vissa fall utmärkta konkretiseringar av det nationella uppdraget. Av intervjuer och lektionsbesök framkom dock att de lokala måldokumenterna används i liten omfattning för att styra den dagliga verksamheten. För att såsom ovan angetts öka följsamheten mot läroplaner och kursplaner samt skapa förutsättningar för en mera enhetlig syn på elevens långsiktiga lärande bör arbetsplanerna bli ett mera aktivt styrinstrument för skolorna och dess personal. Inspektörerna har vid granskning av de lokala betygs-kriterierna sett exempel på omformuleringar av de nationella kriterierna som kan uppfattas som att kriterier försvunnit eller att kraven sänkts. Inspektörerna vill därför påpeka att rektorn ser till att de nationella betygs-kriterierna inte konkretiseras och bearbetas på ett sätt som kan medföra att de nationella kraven begränsas.

Ledning och kvalitetsarbete

Rektorsområde 8, T4, leds av en rektor som till sin hjälp har fyra biträdande rektorer med olika ansvarsområden. Rektor har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Intervjuer visar att man inom ledningsgruppen har en väldefinierad och fungerande uppdelning i ansvarsområden. Det är tydligt för såväl elever som föräldrar vem som är rektor för områdets skolor. I intervjuer anger föräldrar att man i huvudsak är nöjda med den löpande kontakten med skolorna i frågor som rör undervisningen och det egna barnet. Inspektörerna bedömer att rektorn och övriga skolledare är väl förtrogna med det dagliga arbetet.

I läroplanen anges att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen och skollagen anger att det är rektorns ansvar att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Dokumentation och handlingsplaner har upprättats för att styra utveckling och genomförande. Inspektörerna bedömer att arbetet med att skapa gemensamma rutiner kring värdegrundsarbetet har varit framgångsrikt men ser samtidigt, i enlighet med vad som beskrivits ovan angående målstyrningen, att rektorn på ett tydligare sätt bör ta ansvar för skolornas utvecklingsarbete riktat mot kunskapsuppdraget.

Varje skola, som ingår i det offentliga skolväsendet, skall årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I rektorsområdet genomförs kvalitetsarbetet med stöd av kommunens modell för kvalitetsstyrning. De kvalitetsredovisningar som görs på skolorna ligger till grund för skolområdets kvalitetsredovisning och följer den struktur som anges i förordningen för kvalitetsredovisning med mål, analys av måluppfyllelsen och åtgärder för utveckling. Inspektörerna vill påpeka att det går att förbättra analysen av måluppfyllelsen i kvalitetsredovisningarna för området. Resultatredovisningarna är till stor del beskrivningar av insatser och det saknas en systematisk kontroll och analys av i vilken grad målen uppnås. Inspektörerna anser att det är angeläget att kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningen får en tydligare koppling till skolornas arbetsplaner. Persona-

len har deltagit i framtagandet av redovisningen men medvetenheten om kvalitetsarbetet varierar mellan arbetslagen. Från och med den 15 augusti 2005 infördes en ändring i förordningen om kvalitetsredovisning som innebär att skolans kvalitetsredovisning skall utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare skall också ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. Inspektörerna vill betona att skolorna skall beakta att dessa grupper ges möjligheten att medverka respektive vara delaktiga nästa gång kvalitetsredovisningen skall utarbetas.

Individanpassning och särskilt stöd

Skollagen anger att särskilt stöd skall ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. I rektorsområdet har en handlingsplan upprättats för elevhälsa och arbetet med barn i behov av stöd. I denna anges bland annat riktlinjerna för elevvårdsarbetet och hur ärenden skall hanteras. Av områdets dokumentation framgår det att skolenheterna har fungerande rutiner för att upptäcka vilka elever som är i behov av särskilt stöd. Detta sker genom tester, diagnoser och andra uppföljningssystem som exempelvis logopedtester, ordkedjetester och LUS (läsutvecklingsscheman) samt regelbundna diskussioner i arbetslagen och elevvårdsteamet. I arbetslagen finns tillgång till specialpedagogisk kompetens. Där skolenheterna uppmärksammar och kartlägger särskilda stödbehov som inte kan lösas inom området finns tillgång till experthjälp i kommunen av det så kallade PPR-teamet för psykologisk och pedagogisk rådgivning. I syfte att åstadkomma ett ökat samarbete mellan skola och socialtjänst har i Hässleholms kommun inrättats tjänster med socialsekreterare knutna till skolenheterna. Olika former av utredningar ingår tillsammans med myndighetsutövning i deras uppdrag. Rektorsområde T4 har 632 elever i grundskolan, och enligt områdets redovisning är det 143 av dessa som behöver särskilt stöd. Inspektörerna bedömer att skolorna har rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd och att elever som behöver särskilt stöd ges sådant.

Rektorn är aktiv i elevvårdsarbetet och tillser att åtgärdsprogram upprättas för såväl bristande måluppfyllelse som för andra svårigheter elever kan hamna i. Inspektörerna såg exempel såväl på åtgärdsprogram med tydliga målbeskrivningar och med konkreta beskrivningar av åtgärder som mindre detaljerade sådana med allt för begränsat fokus på skolans åtgärder. Inspektörerna vill påpeka att åtgärdsprogrammen kan behöva ses över så att samtliga lever upp till de goda exempel som finns.

Enligt grundskoleförordningen skall elever som behöver det få studiehandledning på sitt modersmål. Det innebär att eleverna med hjälp av en modersmålslärare skall kunna få stöd för att förstå och tillgodogöra sig innehållet i olika ämnen där deras svenskkunskaper inte räcker till. I rektorsområde 8, T4, har 80 elever annat modersmål än svenska, och ingen av dessa får studiehandledning på modersmålet. Intervjuerna visar att rättigheten inte verkar känd av vare sig skolläda eller elever. Inspektörerna bedömer att rektorsområdet skall kartlägga behovet av studiehandledning på modersmål och vid konstaterat behov tillgodose sådant.

I rektorsområdet finns särskilda undervisningsgrupper. Beslut om placering i dessa görs av rektorn enligt delegation. Inspektörerna vill påpeka att besluten skall kompletteras med en överklagandehänvisning.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Läraren skall i utvecklingssamtalet fortlöpande ge eleven och elevens vårdnadshavare information om elevens skolgång och rektor har enligt läroplanen ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. I rektorsområdet genomförs utvecklingssamtal en gång per termin. Såväl föräldrar som elever är nöjda med utvecklingssamtalen. Lärarna har bra kunskaper om elevens sociala situation och elevens kunskaper i framför allt svenska, matematik och engelska. Sedan den 1 januari 2006 skall alla elever ha en individuell utvecklingsplan som skall vara framåtsyftande. Skolområdet arbetar med dessa planer och räknar med att till fullo använda dem i verksamheten från och med höstterminen 2006. Inspektörerna förutsätter att så sker och att kunskapsuppföljningen, som tidigare noterats bör förbättras i andra ämnen än engelska, matematik och svenska, då också beaktas i detta arbete.

En likvärdig betygssättning är en viktig rättssäkerhetsfråga för eleverna och en förutsättning för ett rättvist urval till kommande studier. Elevernas kunskapsutveckling i ämnena engelska, matematik och svenska följs i rektorsområdet upp exempelvis genom olika tester, prov, diagnoser, muntliga redovisningar och nationella ämnesprov samt läsutvecklingsscheman. På T4-skolan presenteras mål och betygs-kriterier för de äldre eleverna i början av terminen och av vissa lärare även när nya arbetsområden inleds. Ändå visar eleverna i intervjuer en osäkerhet om vad som bedöms vid betygssättningen. Det är en angelägen uppgift för skolan att klargöra, såväl för personal som för elever och föräldrar, på vilka grunder betyg skall sättas. Inspektörerna vill även uppmärksamma skolan på skillnaden i resultat mellan betygen och de nationella ämnesproven företrädesvis i ämnet matematik. På ämnesprovet har 21 procent av eleverna inte uppnått målen medan det vid betygssättningen endast är 5,6 procent av eleverna som inte nått målen. Sammantaget bedömer inspektörerna att arbetet med bedömning och betygssättning bör stärkas genom att skapa fler tillfällen till normerande betygsdiskussioner mellan lärare i syfte att anpassa bedömningarna till mål och betygs-kriterier samt för att öka likvärdigheten i betygssättningen.

Vid granskning av betygs-kataloger har inspektörerna funnit att elever i årskurs 8 inte fått betyg i ämnen som inte läses under den termin betyg skall sättas (musik och naturorienterande ämnen). Inspektörerna bedömer att skolan i årskurs 8 skall bedöma och betygs-sätta de kunskaper eleven uppnått vid betygstillfället.

Sammanfattning

Inspektörerna gör bedömningen att verksamheten vid rektorsområde 8, T4, i stora delar är av god kvalitet och att goda exempel på undervisning och lärande äger rum. Rektorn och de biträdande rektorerna är väl förtrodda med verksamheten och har en ambition att utveckla det pedagogiska arbetet. På skolorna bedrivs ett framgångsrikt värdegrundsarbete som skapat ett gott arbetsklimat.

Skolorna behöver se till att elevernas delaktighet i planeringen av arbetets innehåll ökar bland annat genom att kursplanernas mål och betygs-kriterier aktualiseras i samtliga ämnen tillsammans med eleverna. I rektorsområdet bör också kartläggas behovet av studiehandledning på modersmålet och tillgodose eventuellt konstaterat behov.

Rektorn bör på ett tydligare sätt betona utvecklingsarbetet riktat mot kunskapsuppdraget med utgångspunkt från de nationella styrdokumenterna, så att dessa

tillsammans med arbetsplanerna kommer att utgöra en tydligare styrning av den dagliga verksamheten. Skolornas kvalitetsarbete bör i högre grad involvera personalen och få en starkare koppling till det pågående utvecklingsarbetet och utvärderingen av skolornas arbetsplaner.

Uppföljning av elevernas kunskaper i andra ämnen än engelska, matematik och svenska bör förbättras i årskurserna 1–6 liksom skolornas analys av elevernas kunskapsresultat. Arbetet med bedömning och betygssättning kan stärkas och det är en angelägen uppgift för rektorsområdet att för såväl elever som personal klargöra på vilka grunder betyg skall sättas. Vidare bedömer inspektörerna att T4-skolan vid utfärdandet av terminsbetyg skall sätta betyg i alla ämnen och bedöma de kunskaper eleven uppnått vid betygstillfället.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Lärartätheten per 100 elever enligt Skolverkets statistik för 2006 är på T4-skolan 8,2 och på Vankiva skola 9,1 samt på Mala skola 9,6. Motsvarande värden för riket var 8,2 och för Hässleholms kommun 8,5. I skolområdet är ca 85 procent av lärarna behöriga, vilket är i nivå med genomsnittet för riket.

Kompetensutveckling för personalen förekommer exempelvis i form av föreläsningar, studiedagar och pedagogiska träffar. Individuell fortbildning planeras under medarbetarsamtal. I rektorsområdets riktlinjer för kompetensutveckling framgår att bland annat att matematik, individuella utvecklingsplaner och betyg och betygskriterier är planerade aktiviteter för innevarande läsår. Inspektörsteamet bedömer att kompetensutvecklingen används som ett verktyg i skolområdets utvecklingsarbete.

Eleverna erbjuds elevens val i syfte att bredda och fördjupa elevernas kunskaper i något av kursplanens ämnen. Elevens val är organiserat så att även de yngre eleverna i området skall ha detta ämne. För de äldre eleverna erbjuds möjligheten att inom elevens val läsa ett modernt språk.

Svenska som andraspråk är ett ämne med egen kursplan och betygskriterier. Av 80 elever på T4-skolan med annat modersmål än svenska har ca 35 undervisning i svenska som andraspråk. Ingen elev har hittills fått betyg i ämnet och vid intervjuer med elever och personal får inspektörerna uppfattningen att undervisningen mest handlar om stöd i svenska. Det finns självfallet inget hinder mot att stöd ges i svenska för de elever som behöver det. Rektorsområdet bör dock tydliggöra skillnaden, både för eleverna och för den egna personalen, mellan svenska som andraspråk, som ett eget ämne med egen kursplan, och när elever får stöd i svenska.

Enligt kursplanerna har ämnena teknik och hem- och konsumentkunskap mål som skall uppnås i årskurs 5. Ämnet hem- och konsumentkunskap erbjuds inte före årskurs 6 och ämnet teknik erbjuds i Montessorispåret men i mycket begränsad omfattning i rektorsområdets övriga F–6-verksamheter. Skolorna tillhandahåller därmed inte undervisning i den omfattning att eleverna har

möjlighet att nå målen i dessa ämnen före årskurs 6. Inspektörerna bedömer att detta snarast måste åtgärdas.

Utomhusmiljön är väl tilltagen på alla skolorna och de naturnära lägena, speciellt i Mala och Vankiva, erbjuder bra möjligheter till fysisk rörelse och utomhusaktiviteter. Den inre miljön är också god. Det finns tillgång till datorer med Internetuppkoppling och läromedelsstandarden är tillfredsställande. På T4-skolan finns välförsett skolbibliotek medan Mala och Vankiva skola har mindre bibliotek som kompletteras med bokbuss.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att det finns goda förutsättningar för den pedagogiska verksamheten i form av personal, läromedel, tillgång till datorer och skolbibliotek. Inspektörsteamet bedömer att kompetensutvecklingen används som ett verktyg i skolområdets utvecklingsarbete.

Organiseringen av undervisningen i ämnena teknik och hem och konsumentkunskap måste åtgärdas så att eleverna har möjlighet att nå målen i årskurs 5. Vidare bedömer inspektörerna att rektorn bör tillse att svenska som andraspråk utgör ett eget ämne med egen kursplan och inte betraktas som stöd i ämnet svenska.

Datum	Ort
2006-11-09	Lund

Per Ingvar de la Motte
Martin Persson